



CONFLICTELE ÎN MEDIUL DE SECURITATE INTERNAȚIONAL

CONFLICTS INSIDE THE INTERNATIONAL SECURITY ENVIRONMENT

*Locotenent drd. Sînziana-Florina IANCU**

Rezumat: Conflictul se prefigurează ca fiind parte intrinsecă a ontologiei, având un rol important în procesul evolutiv. Am putea spune că acesta este chiar omniprezent, îl putem observa pretutindeni și oricând, pornind de la conflictul de idei și ajungând până la conflictul armat. Conflictul este o parte din noi, iar fără el, nu ne-am putea raporta unii la alții. Unele conflicte sunt constructive, însă altele pot produce pagube și consecințe negative pe termen lung. Cu toate acestea, de-a lungul istoriei umane, conflictele au fost adesea necesare în stabilirea ierarhiei mondiale și în direcționarea și organizarea societății, indiferent de natura acesteia.

Cuvinte-cheie: conflict; consecințe; societate; internațional; mediu de securitate.

Abstract: Conflict is looming as an intrinsic part of ontology, with an important role in the evolutionary process. We could say that conflict is quite pervasive, because we can see it everywhere and anytime, starting with the conflict of ideas and reaching the armed conflict. Conflict is a part of us, and without it, we would not be able to relate to one another. Some conflicts are constructive, but others can cause damage and long-term negative consequences. However, throughout human history, conflicts were often necessary in establishing the global hierarchy and in the processes of directing and organizing the society, regardless of its nature.

Keywords: conflict; consequences; society; international; security environment.

Introducere

Confliktele au condus la multiple metamorfoze în relațiile internaționale generând, uneori, stări de instabilitate.

Un mediu de securitate stabil presupune inexistența conflictelor cu alți actori internaționali sau naționali, asigurarea protecției societății până la nivel de individ prin respectarea tuturor drepturilor omului, satisfacerea nevoilor și necesităților populației și facilitarea accesului la informație și tehnologie prin crearea unui regim transparent și echitabil bazat pe valori și reguli.

* iancu_sanziana@yahoo.com, 0720129321



În cadrul mediului internațional de securitate, cunoașterea factorilor de risc și a posibilelor vulnerabilități la adresa națiunilor poate facilita prevenirea unor potențiale crize și întreprinderea măsurilor necesare în contextul unei eventuale escaladări a conflictelor.

Importanța conflictului în viața individului

Crizele, conflictele și războiul sunt parte a vieții sociale umane. Astfel, criza nu este percepută, în mod automat, drept o fatalitate, ci poate fi privită ca o realitate socială, politică, economică, informațională și militară care poate fi controlată, ameliorată și chiar prevenită¹.

Conflictul poate fi privit în cadrul unor etape care generează anumite cursuri de acțiune (v. Fig. 1).

Cursul de acțiune numărul 1

Etapa de conflict nr.1: amenințări, intimidare, negocieri (este momentul când apare criza);

Etapa de conflict nr.2: înarmare, război.

Cursul de acțiune numărul 2

Etapa de conflict nr.1: amenințări, intimidare, negocieri (este momentul când apare criza);

Menținerea etapei de conflict nr.1: stare de alertă, divergențe de opinie, acțiuni provocatoare (criza continuă și se prelungește).

Cursul de acțiune numărul 3

Etapa de conflict nr.1: amenințări, intimidare, negocieri (este momentul când apare criza);

Eliminarea etapei de conflict nr.1: abordarea unei traiectorii comune, discuții și acțiuni diplomatice, decizii care să conducă spre situații în care toate părțile implicate sunt avantajate (situații de tip „win-win”).

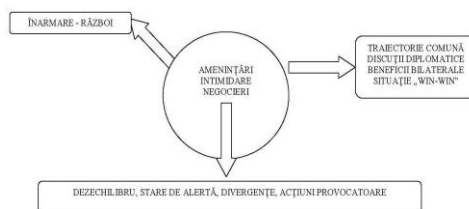


Fig. 1 – Cursuri de acțiune ale conflictului

¹ Mircea, Mureșan; Gheorghe, Văduva, *Crisis, Conflict, War*, în revista „Strategic Impact”, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 106.



Conflictul trebuie înțeles și dincolo de forma unor violențe fizice, adică în plan teoretic – conflict de idei, de interese. Momentul de conflict poate apărea atunci când interesele mai multor părți afectează interesele altor părți. Atunci, trebuie instituite metode de soluționare a conflictului, fie prin crearea unui conflict armat, dacă ne referim la spectrul militar, fie prin crearea unor compromisuri.

O parte dintre amenințările la adresa securității regionale și mondiale sunt reprezentate, pe lângă conflictele armate, și de conflictele pentru resurse, problemele populației, precum condițiile de trai precare, rata de viață scăzută, și problemele mediului înconjurător, precum poluarea, dezastrele ecologice etc., care constituie factori de destabilizare.

Prevenirea – factor esențial de evitare a conflictului

Dintotdeauna, cea mai bună soluție a fost considerată ca fiind prevenția, și nu corectarea. Cu alte cuvinte, este mai eficient ca un conflict să fie anticipat și, chiar prevenit, decât o pace reconstruită și menținută sub arme.

Modalitățile de prevenire și contracarare a agresiunilor de orice natură se bazează pe elaborarea unor strategii de securitate, care nu trebuie să încalce dreptul la viața privată și de familie (prevăzute în cadrul articolului numărul 8 din Titlul I al Convenției Europene²). Astfel de cazuri au fost, de-a lungul timpului, raportate în mass-media internațională, privind situația ascultării convorbirilor telefonice, de către autorități specializate ale statului american. Unul dintre motivele cele mai des

² „Right to respect for private and family life:

1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic wellbeing of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”. (<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/005.htm>;

<http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>; http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf - accesate la data de 30.05, orele 14 :20).

„ Dreptul la respectarea vieții private și de familie:

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care este în conformitate cu legea și este necesar în vederea asigurării securității naționale, siguranței publice sau a bunăstării economice a țării, pentru apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății și a valorilor morale sau pentru protejarea drepturilor și libertăților.”. (<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/005.htm>;

<http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>; http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf - accesate la data de 30.05, orele 14 :20).



invocate de executivul american a presupus căutarea scurgerilor de informații și identificarea de piste privind potențiale amenințări la adresa statului american. În acest sens, a fost deschisă și ancheta asupra lui Edward Snowden, care a oferit informații presei despre practicile de supraveghere ale serviciului de informații american. În 2012, Departamentul Justiției americane a confiscat înregistrările convorbirilor telefonice a peste 100 dintre jurnaliști, pe o perioadă de două luni. Motivele ar fi constat în faptul că anchetatorii americani căutau circumstanțele scurgerii de informații aflate la originea unei operațiuni a CIA în Yemen, care ar fi împiedicat în primăvara anului 2012 un complot al grupării teroriste Al-Qaida. Cu toate acestea, au fost și cazuri când ascultarea telefoanelor a fost interpretată sub formă de spionaj. La data de 24 octombrie 2013, ministrul german al Afacerilor Externe, Guido Westerwelle, l-a convocat pe ambasadorul american la Berlin în vederea oferirii de informații cu privire la interceptarea celularului aparținând cancelarului Angela Merkel de către serviciile secrete americane.

În contextul amenințărilor existente pe plan mondial, statele își rezervă dreptul de a acționa prin orice metode legale (și, uneori, informale, ascunse și ilicite) în vederea anticipării și prevenirii unor activități care pot să afecteze valorile și normele de drept internațional. Având în vedere dinamismul și instabilitatea mediului de securitate internațional, generate de permanenta competiție între state, de maratonul pentru resurse și dorința de asigurare a supraviețuirii propriilor cetățeni, valori și interese, s-au dezvoltat așa-numitele strategii și politici previzionale. Prin acestea, decidenții își pot forma anumite concepții privind poziția pe care statul/organizația o ocupă pe scara amenințărilor și pot întreprinde măsuri eficiente într-un timp oportun, putând acționa inclusiv la nivel preemptiv. Astfel, în demersul gestionării conflictelor (v. Fig.2), o etapă semnificativă este aceea a prevenirii lor. Acest proces are loc în urma altei etape, aceea de prevedere sau anticipare. În opinia profesorului Aurel V. David³, prevenirea conflictelor îndeamnă stabilirea a două direcții:

- o cunoașterea și prevenirea comportamentului indezirabil din interiorul sistemului de reglementări internaționale;

- o restricționarea comportamentului conflictual în anumite limite, bine definite, de acțiune permisibilă.

Prevenirea conflictelor, în acest context, presupune, de fapt, luarea măsurilor necesare împiedicării generării unui conflict. Această acțiune de prevenire este

³ Aurel V., David, *Doctrină, Politici și Strategii De Securitate*, Editura Fundației România de Măine, București, 2008, p. 299.



creată în urma rezultatelor unei analize a situației de ansamblu, care a dezvoltat anumite prognoze și a ajuns să anticipeze/prevadă viitoarele amenințări. Cu alte cuvinte, prima etapă în gestionarea conflictelor este aceea de apreciere/filtrare și conectare a informațiilor culese din diferite medii, a doua etapă constă în elaborarea unor previziuni/predicții/prognoze/anticipări, a treia etapă constă în prevenirea/prevenția prin întocmirea și luarea de măsuri specifice, a patra etapă este aceea de evitare a conflictului prin utilizarea de diferite mijloace, tehnici, strategii diplomatice, următoarea etapă privește reglementarea conflictului, prin aplicarea normelor corespunzătoare, iar a șasea etapă constă în soluționarea conflictului prin găsirea și trasarea unor condiții și direcții de lucru comune, care să avantajeze toate părțile sau prin ofensiva uneia sau a tuturor părților implicate și declarare de război sau invazie. Indiferent ce soluții sunt admise, dezirabile sau indezirabile, conflictul își găsește o finalitate, mai devreme sau mai târziu, exceptând, totuși, așa-numitele „conflicte înghețate”.

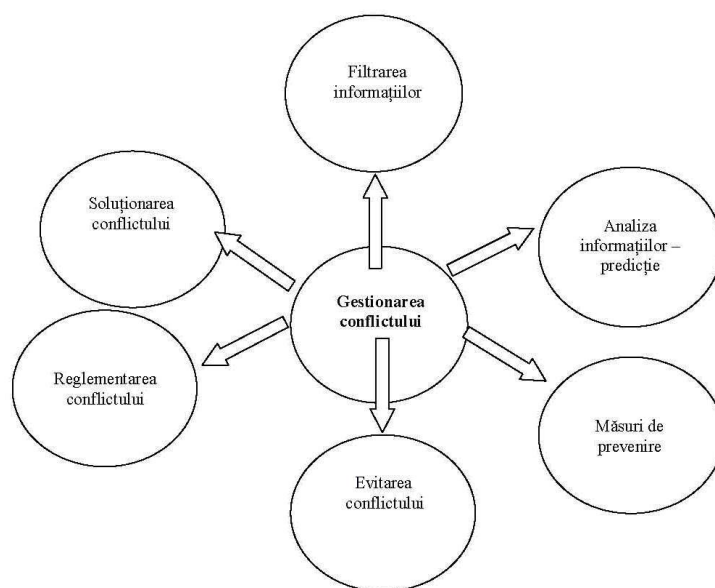


Fig. 2 – Etapele gestionării conflictului

Potrivit relatărilor profesorului Aurel V. David, în cartea „Doctrină, Politici și Strategii de Securitate”, odată cu declanșarea ofensivei împotriva fenomenului terorist, ulterior atentatului de la 11 septembrie 2001, președintele SUA, George W. Bush, a



combinat semnificația termenilor de „prevention⁴” și „preemption⁵” într-unul singur, atribuindu-i ambele sensuri: „pre-emption⁶”. Astfel, s-a urmărit elaborarea unei „strategii preemptive”, în ce privește căutarea, urmărirea și eliminarea teroriștilor și a organizațiilor care îi sprijină, înainte ca aceștia să acționeze. Strategia presupune, mai exact, exterminarea oricăror surse considerate ca fiind teroriste, în cazul în care se anticipează evoluția unor acțiuni aparținând acestora, care să perturbe sau să fie în detrimentul intereselor națiunii în consecință. „Acțiunea preemptivă semnifică acțiunea militar-informațională agresivă, prin care se utilizează forța în scopul protecției de sine în fața unei amenințări potențiale la adresa intereselor de securitate. Ea poate fi aplicată doar de către actorii care dispun de mare putere (informație, resurse materiale și forță), fără să se țină seama de normele internaționale în domeniul conflictelor armate.”⁷. Chiar și astfel, acest tip de strategie trebuie încadrat în anumite limite legislative și morale. Din perspectiva intereselor de securitate, se consideră că preemptiunea se poate aplica în următoarele cazuri⁸:

≈ acțiunile statului care urmărește aplicarea strategiei de preemptiune nu urmăresc protecția anumitor scopuri de formă imperialistă sau a unor bunuri înșușite în cadrul sau în urma unui război de agresiune;

≈ s-au descoperit informații și surse care atestă faptul că agresorul deține mijloacele necesare și intenționează să instige sau/și să pornească o agresiune asupra unui stat;

≈ există argumente și informații suficiente și clare conform cărora declanșarea unui război este iminentă și apropiată;

≈ amenințările existente se pot materializa în situația în care nu se întreprind acțiuni de anihilare a acestora.

Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că această strategie nu este validată de către Charta ONU sau de legislația internațională. Astfel, în cazul unui conflict generat de către un stat/organizație împotriva altui stat, fără ca cel din urmă să fie de acord, se impune întrunirea reprezentanților CS al ONU pentru asigurarea limitării uzanței de forță⁹. Din păcate, însă, uneori, această „strategie preemptivă” poate deveni un pretext al intereselor agresive și expansioniste.

⁴ „Prevenire”.

⁵ „Preemptiune” – dreptul de a cumpăra, achiziționa sau a intra în posesie (în particular, al Administrației de Stat) înaintea oricăror altor părți.

⁶ Aurel V., David, *op.cit.*, p. 308.

⁷ Aurel V., David, *op.cit.*, p. 308 apud Ionel, Cloșcă, *Conflicttele armate și căile soluționării lor*, Editura Militară, București, 1982, p.308.

⁸ *Ibidem op.cit., loc.cit.*

⁹ *Ibidem*, p. 310.



Concluzii

Procesele care afectează componenta socială a mediului de securitate sunt generate de riscuri și amenințări care produc fenomene socio-politice dezorganizante, care deteriorează scopurile și valorile naționale și individuale, și amplifică necesitățile mediului de securitate.

În afara unor măsuri rapide și eficiente, riscurile existente conduc, inevitabil, la apariția unor crize, poate chiar conflicte. În acest fel, mediul de securitate este supus unor provocări de genul conflictelor și crizelor de orice natură, fiind necesare soluții de prevenție sau de de-escaladare a conflictelor. Modalitatea de gestionare a unui conflict sau a unei crize constă atât în elaborarea unor politici interne de securitate ferme, în concordanță cu toate domeniile statale și cu nevoile populației, cât și în dezvoltarea și promovarea relațiilor de cooperare cu alte state. Riscurile și amenințările vizează, în ultimă instanță, individul. Rolul primordial al securității este acela de a asigura existența indivizilor care o determină. Fără oameni, conceptul de securitate nu ar mai exista. Altfel spus, obiectivul principal este cel de protejare a omului ca ființă umană. Dacă oamenii – membri ai unei societăți se confruntă cu greutăți în a-și asigura propria existență, securitatea slăbește, iar statul – garantul securității, se poate afla în situația de a dispărea.

Cunoașterea culturii și mediului celorlalți actori poate însemna și descoperirea anumitor vulnerabilități pe care aceștia le pot avea. Odată cu identificarea vulnerabilităților, este mult mai ușoară anticiparea anumitor amenințări sau crize care pot afecta fie propriile interese, fie interesele aliaților. Astfel, pot fi întreprinse din timp măsuri optime de împiedicare a declanșării unor eventuale focare de conflict.



BIBLIOGRAFIE

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertățile fundamentale ale omului (Roma, 4 noiembrie 1950).

AUREL V., David, *Doctrine, Politici și Strategii De Securitate*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2008.

MUREȘAN Mircea, VĂDUVA Gheorghe, *Crisis, Conflict, War*, în revista „Strategic Impact”, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.



CLOȘCĂ Ionel, *Conflictele armate și căile soluționării lor*, Editura Militară, București, 1982.

<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/005.htm> - accesat la data de 30.05, orele 14 :20.

<http://www.hri.org/docs/ECHR50.html> - accesat la data de 30.05, orele 14 :20

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf - accesat la data de 30.05, orele 14 :20.

